

תיאטרון כרמית מירון

אף הבריטון לוקה פיזרונ היטיב לגלם את תפקיד מזוט. המנצח הבריטי דניאל הרדינג התקשה לשמור על לכידות בנגינת התזמורת ועל כניסות מדויקות של הזמרים. היו עשרות רעיונות מבריקים כגון מקלות הגולף בהם חבט דון ג'ובאני במזוט, הנעליים האדומות כדם של אלווירה הנקמנית ועוד כהנה. ככלל ניתן היה להתענג על יפי השירה המופלאה. בעיקר בעיניים עצומות.

המשך הסקירה על פסטיבל ולצבורג בגליון הבא

עם בוא הסתיו

"קפה ערבה" מאת גורן אגמון, תיאטרון בית-ליסין, בימוי: רוני פינקוביץ, תפאורה ותלבושות: דנה צרפתי

"לא להשאיר עקבות/לא לפזר סימנים/ אני במקום הזה ממילא אינני נשארתי/ לא לכתוב מכתבים/ לא לאסוף מזכרות/תצלומים/ לא לסדר אותם בשלשות באלבומים".

דליה רביקוביץ, טיוטה, אוגוסט 1983
מתוך הספר *אהבה אמיתית*

הקיבוץ - יצירה ייחודית ומיוחדת זו, שאין דומה לה בעולם כולו, נחשף על ידי המחזאית גורן אגמון - שהיא עצמה ילידת קיבוץ - מן הצד המדכא והקשה שבו. הקולקטיב - מילת קסם זו - הוא חזות הכל. וממילא, טובת ה"אנחנו", ה"יחד", אמורה להועיל בסופה של הדרך גם לפרט המתלבט. מי שרצה למצוא שבילים להגשמה עצמית, ביצירה אמנותית או בלימודים במוסדות להשכלה גבוהה, מצא עצמו מנודה מן החברה הקיבוצית, הוא ובני ביתו, או נכנע לצו "טובת הכלל", שנקבעה באספת החברים בחדר האוכל.

ודאי, הזמנים השתנו מאז ילדותה של גורן אגמון בקבוצת שילר. הגל העכור של ההפרטה, שפגע בערכים רבים בחברתנו, בעיר ובכפר, לא פסח גם על הקיבוץ. ומרים, החברה הוותיקה במחזה "קפה ערבה", עלולה למות מרעב, אם היא תתקש לאכול בחדר האוכל שכבר לא קיים. אולם בעיית היחיד בחברה הקיבוצית עדיין לא נפתרה, וטוב עשתה המחזאית שגילתה טפח מזכרונותיה ונפתוליה. בראיון לעיתונות אמרה גורן אגמון: "הזיכרון החזק שלי הוא שאסור להיות שונה, אסור לרצות משהו שאין לכולם". על יסוד חיובי זה, לכאורה, צצו ועלו כמשך השנים הרבה קמפוסים וחרושים.

העלילה של "קפה ערבה" מספרת על אבנר (יורם טולדנו המצויין), נכה צה"ל, החוזר לקיבוץ, מתאהב בפניוטרפיסטית התל אביבית גילי (אסי לוי הנפלאה) ורוצה לחיות איתה במקום שחשב, עד לאותו זמן, שהוא ביתו. אבל הקיבוץ ובניו, המיוצגים על ידי החברה הוותיקה מרים וידידו הטוב גרב, קמים נגד "המעשה הבלתי מוסרי" וגורמים לעויבת הזוג את הקיבוץ.

עליזה רוזן, שחקנית מוכשרת זו, שלא תמיד זכתה לתפקידים הראויים לה, יוצרת דמות משכנעת, מוכרת, מעוררת אמון ודחייה בעת ובעונה אחת. כבר ציינתי לטובה את אסי לוי ויורם טולדנו. מצטרפים אליהם: יואב הייט, דניאלה וירצר, כליל פרחי דקל, נתי קלוגר ואחרים. הבימוי הרגיש של רוני פינקוביץ מעניק לצופים הנאה ואף חומר למחשבה על ערכי חיינו.

האמת על "תנועת השלום"

קראתי בעניין את זכרונותיו של יעקב מאיוס המנוח "דרכינו נפרדות בלוד" (על אברהם שלונסקי בתנועת השלום) בגליון יולי-אוגוסט של 'עתון 77'. הדברים נכתבו, כמצוין בסוף הרשימה, לפני עשרים ושלוש שנים. במילים אחרות, זמן רב לאחר שמפ"ם והקיבוץ הארצי השומר הצעיר "גילו" את פרצופה האמיתי של ברית המועצות, וכיוצא בזה את מהותן האמיתית של כל מיני תנועות ואירגונים שבאו לעולם כדי לשרת את האינטרסים של הרודנות הקומוניסטית-סטאלינית, לרבות "תנועת השלום". אבל ברשימתו של יעקב מאיוס, מזכיר הוועד הישראלי למען השלום וחבר קיבוץ גת, אין מילה וחצי מילה של הסתייגות מ"תנועת שלום" זו, שהמעצמה הסובייטית השתמשה בה לצרכים שונים ומשונים, אך בהחלט לא כדי לקדם את שלום העולם.

השנים הקשות והטרטיות, שבהן הכפיפו מפ"ם והקיבוץ הארצי - בהסתייגות אחת הכרוכה בשמירה על זיקתם הציונית של המפלגה והקיבוץ - את עצמם למדרגה של משרתי "עולם הקידמה" וסגרו ל"שמש העמים", תוך כדי התעלמות מוחלטת מאופיו הרצחני הנורא של הסטאליניזם, ומן הדיכוי המפלצתי של חירויות אנוש בסיסיות ב"מדינת הסוציאליזם הראשונה", שנים אלו יזכרו לדיראון בהיסטוריה של תנועת העבודה הארצישראלית והישראלית. הנסיעות האינסופיות של אברהם שלונסקי וחבריו לקונגרסים של "תנועת השלום", שבהם ניצלו השירותים החשאיים של ברית המועצות בציניות שאין למעלה ממנה את תמימותם או את טמטומם או את צביעותם של אינטלקטואלים מכל קצוות תבל, בוודאי שאינן יכולות להירשם לשבחם (גם אם סירב שלונסקי לפגוש את שולוכוב, מחבר הדון השקט, שהמשורר רב-המתרגמים שלנו הריק לעברית נפלאה, ואפילו קובע עורכו-לשעבר של 'מעריב', שלום רוזנפלד, כמצוטט בזיכרונות מאיוס, כי "בקונגרסים הבינלאומיים לענייני שלום, שאליהם היה שלונסקי נוסע תקופות, הוא ייצג את אהבת ישראל שלו, החובקת ורועות העולם היהודי כולו").

בזיכרונות שלי נשתמרה אותה תקופה של פעילות נמרצת "למען השלום" על ידי חברי המפלגה הקומוניסטית הישראלית ומפלגת הפועלים המאוחדת (על שתי חטיבותיה המרכזיות) בעיקר מפני שחברי, המשוררים והמספרים הצעירים שנמנו כמוני עם קבוצת "לקראת", ואנוכי, לחמנו מלחמת חורמה נגד אסכולת "הריאליזם הסוציאליסטי" שיובאה אלינו מברית המועצות והשראתה היתה שפוכה על הקומוניסטים הגדולים והקטנים שנפפו בדגלי "התרבות המתקדמת".

אשרינו, שהספרות הישראלית הצליחה, בסופו של דבר, להתחמק מציפורניהם של הוידאנובים (ר' ערך "וידאנוב, אנדריי" באנציקלופדיה ראוויה לשמה) הללו, שהיו ממיטים עליה חורבן כדרך שהמיטו רבותיהם הרוסים על ספרותם שלהם. במאמר מוסגר אציין, כי אני עצמי עודני תוהה, דווקא משום שהכרתי את אברהם שלונסקי אישית, כיצד אדם מבריק ופיקח זה, שעמדתו הספרותית המקורית היתה מנוגדת תכלית הניגוד לגורמה הסובייטית, המיר את עצמאותו הרוחנית בהשתעבדות רבת שנים - לפחות כלפי תוץ - להוויה הדורסת ברגל גסה כל נצנוץ של חירות מחשבה ויצירה. שום "אהבת ישראל" אין בכוחה לתרץ את הקושיה הזאת.

משה דור